

Bijlage HAVO

2016

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1 Burgernet

---

tekst 1

Twee berichten van Burgernet

Zojuist heeft zich in De Kaag in Hoogeveen een incident van vermoedelijk brandstichting voorgedaan. Heeft u tips of camerabeelden? Bel nu 112.

Vlissingen echtpaar beroofd. Graag uitkijken naar een bromfiets met twee personen erop en beiden met zwarte helmen richting westen weggereden. Tips? Bel nu 112.

naar: www.burgernet.nl (2015)

Opgave 2 Inkomensongelijkheid

---

tabel 1

Inkomensongelijkheid voor en na herverdeling via belastingen en sociale zekerheid in verschillende landen, 2000-2005

land	Gini-coëfficiënt voor belastingen en sociale zekerheid	Gini-coëfficiënt na belastingen en sociale zekerheid
Verenigde Staten	0,57	0,42
Noorwegen	0,57	0,37
Nederland	0,57	0,33
Spanje	0,57	0,38

naar: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2014)

Toelichting

De Gini-coëfficiënt is een getal voor de mate van ongelijkheid. Het is een getal tussen 0 en 1. Bij 0 is er volledige inkomensgelijkheid (iedereen heeft hetzelfde inkomen). Bij 1 is er volledige inkomensongelijkheid (één persoon heeft al het inkomen en de rest van de mensen heeft geen inkomen). Dus hoe dichterbij de 1 zit, hoe groter de ongelijkheid.

Opgave 3 Betrokken vaders

tekst 2

De Nederlandse vader bungelt vér onderaan

(...) Familiesocioloog Keizer (31) is per 1 september aangesteld als de eerste Nederlandse hoogleraar Vaderschap aan de Universiteit van Amsterdam. (...) Het initiatief komt van het Vader Kennis Centrum, een stichting die ervoor ijvert vaders meer te betrekken bij de opvoeding van en zorg voor hun kinderen. (...)

10 “(...) We weten uit onderzoek dat als vaders vanaf het begin betrokken zijn bij de opvoeding van hun kinderen (...) het goed is voor het welbevinden van het kind. Een van mijn eigen studies heeft laten zien dat zoons van betrokken vaders ook minder probleemgedrag vertonen (...).” (...)

15 “De Europese Commissie adviseerde anderhalf jaar geleden om vaders bij de geboorte van een kind minstens twee weken betaald verlof te geven. Heel veel landen hebben daar gehoor aan gegeven, maar Nederland niet. (...) En alleen rijke gezinnen kunnen het zich veroorloven om onbetaald verlof op te nemen (...).”

Hoe kan dat, we zijn toch een modern land?

“Maar vooral een atypisch¹⁾ land. Veel vrouwen werken parttime, zeker als ze moeder zijn. Een kwart van de Nederlanders vindt dat vrouwen beter voor kinderen kunnen zorgen dan mannen, slechts vier procent vindt dat mannen dat beter kunnen dan

vrouwen (...). Er heerst ook een sterke moederschapsideologie in Nederland: als vrouw moet je een ‘oerbevalling’ meemaken, borstvoeding geven, je bent een slechte moeder als je je kind meer dan drie dagen per week naar de opvang brengt... (...).”

Wat zou een ideale taakverdeling tussen vaders en moeders zijn?

45 “Als wetenschapper zeg ik: kies voor het Scandinavische model. Een tweeverdienersmodel waar iedereen toegang heeft tot kwalitatief goede kinderopvang, met universitair geschoolde leiders. Het eerste jaar vinden ze het daar belangrijk dat beide ouders thuis zijn, dus het ouderschapsverlof is voor vader en moeder samen ruim 16 maanden. (...)

50 (...) ik denk dat als meer vaders gaan zorgen, vrouwen meer op de arbeidsmarkt gaan participeren, waardoor je de investering op de lange termijn terugverdient. Alleen: (...) het zal lastig zijn dat te organiseren. Veel Nederlandse vrouwen willen parttime werken. (...) Toch zou ik kiezen voor het Scandinavische model: dan maak je het voor iedereen mogelijk een betrokken vader te zijn. Dertig procent van de Nederlandse vaders zegt dat ze meer tijd aan hun kinderen willen besteden

65 maar dat dat financieel niet haalbaar is.” (...)

naar: NRC Handelsblad van 5 september 2014

noot 1 atypisch betekent dat iets afwijkt van het gemiddelde

Opgave 4 Alleenwonende ouderen in Streuvel

De bronnen bij deze opgave zijn fictief.

Resultaten enquête onder Streuvelse bevolking (2014)

tabel 2

Hoe vaak hebt u contact met vrienden, vriendinnen of echt goede kennissen?

	dagelijks	minstens 1x per week, maar niet dagelijks	minstens 1x per maand, maar niet wekelijks	minder dan 1x per maand	zelden of nooit
echtpaar, 75+	60%	20%	10%	5%	5%
alleenwonenden, 75+	15%	15%	20%	30%	20%

tabel 3

Hoe tevreden bent u over uw financiële situatie? (op een schaal van 1-10, waarbij 1 zeer ontevreden en 10 zeer tevreden is)

	gemiddeld cijfer
echtpaar, 75+	7,0
alleenwonenden, 75+	5,8

tabel 4

Welke beschrijving past het best bij u?

	Ik ben erg gelukkig	Ik ben gelukkig	Ik ben niet gelukkig, maar ook niet ongelukkig	Ik ben ongelukkig	Ik ben erg ongelukkig
echtpaar, 75+	30%	25%	25%	13%	7%
alleenwonenden, 75+	15%	15%	20%	30%	20%

tekst 3

Maatregelen in Streuvel om de situatie van alleenwonende ouderen te verbeteren

maatregel 1

Bijzondere bijstand

Alleenwonende ouderen komen in aanmerking voor bijzondere bijstand. In Streuvel betaalt de gemeente een bijdrage aan de kosten voor duurzame gebruiksgoederen zoals een wasmachine.

Resultaten:

60 van de in totaal 80 alleenwonende ouderen kwamen in aanmerking voor bijzondere bijstand. Hiervan hebben 45 ouderen gebruikgemaakt. Al deze ouderen beoordelen hun financiële situatie in 2016 positiever dan in de enquête van 2014.

maatregel 2

De hulplijn van de Stichting Hulp aan Ouderen

De ambtenaar ouderenzorg van de gemeente heeft alle 80 alleenwonende ouderen opgezocht om ze te wijzen op de hulplijn van Stichting Hulp aan Ouderen. De stichting krijgt subsidie van de overheid en werkt met vrijwilligers. Ouderen kunnen de hulplijn bellen als ze zich bijvoorbeeld eenzaam voelen. De hulplijn kost vijf cent per minuut.

Resultaten:

Aangezien de hulplijn anoniem is, is niet vast te stellen hoeveel alleenwonende ouderen uit Streuvel gebruik hebben gemaakt van de hulplijn.

maatregel 3

Het maatjesproject

Mensen met een uitkering kunnen een activiteit ondernemen met alleenwonende ouderen uit hun buurt. Ze gaan bijvoorbeeld een aantal keer per week op koffievisite of wandelen met een groepje alleenwonende ouderen.

Resultaten:

40 van de in totaal 80 alleenwonende ouderen hebben gebruikgemaakt van het maatjesproject. 23 van deze alleenwonende ouderen geven in 2016 aan dat ze vaker contacten met vrienden, vriendinnen of echt goede kennissen hebben dan in 2014. Van de deelnemende alleenwonende ouderen geven er 31 aan dat ze zich door de contacten gelukkiger voelen in 2016 ten opzichte van 2014.

Opgave 5 Veiligheidsbeleving in de buurt

tabel 5

Omgevingskenmerken en samenhang met veiligheidsbeleving in buurt, 2014

omgevingskenmerken	samenhang met het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in buurt
1 drugsgebruik of drugshandel, bijvoorbeeld op straat of in coffeeshop (% ervaart veel overlast)	0,78
2 oordeel over beschikbaarheid politie in buurt (rapportcijfer 0-10)	0,05
3 overlast door buurtbewoners (% ervaart veel overlast)	0,82
4 oordeel over fysieke voorzieningen in buurt, bijvoorbeeld onderhoud van de openbare ruimte (rapportcijfer 0-10)	0,10

Toelichting

De samenhang is een cijfer tussen 0 en 1:

0–0,04: geen verband

0,04–0,16: zeer zwak verband

0,16–0,36: zwak verband

0,36–0,64: gematigd verband

0,64–0,81: sterk verband

0,81–1: zeer sterk verband

Voorbeeld: Er is bij omgevingskenmerk 1 een sterk verband tussen ervaren overlast van drugsgebruik of drugshandel en de veiligheidsbeleving. Dit verband betekent dat:

- in de politiedistricten waar veel mensen veel overlast van drugsgebruik of drugshandel ervaren, het percentage mensen dat zich wel eens onveilig in de buurt voelt, relatief hoog is en
- in de politiedistricten waar het percentage mensen dat zich wel eens onveilig in de buurt voelt relatief hoog is, veel mensen veel overlast van drugsgebruik of drugshandel ervaren.

naar: Centraal Bureau voor de Statistiek (2015)